

СИСТЕМА І ДИНАМІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ НА ВІННИЧЧИНІ ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

У статті пропонується аналіз функціонування системи мистецької освіти на Вінниччині періоду незалежності України. Виокремлені навчальні заклади як складові системи мистецької освіти та динаміка їх діяльності впродовж досліджуваного періоду.

Ключові слова: мистецька освіта, Вінниччина, навчальні заклади, динаміка функціонування.

Важливу роль у становленні творчої особистості з високими моральними якостями відіграє мистецька освіта. Мистецтво впливає на інтелект, збагачує емоційну сферу людини, сприяє розвитку талантів, стимулює творчі здібності, формує естетичну культуру особистості і нації загалом.

Сучасна мережа мистецьких навчальних закладів Міністерства культури і туризму України охоплює початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади – позашкільна освіта (музичні, художні, хореографічні, театральні школи, школи мистецтв); спеціалізовані школи-інтернати; вищі навчальні заклади I – IV рівнів акредитації; студії з підготовки професійних кадрів для національних творчих колективів України; аспірантуру та докторантуру.

Із здобуттям Україною незалежності в системі мистецької освіти відбулись істотні зміни. Вища школа поступово інтегрується в Європейський освітянський простір. Згідно з Болонською конвенцією система освіти повинна стати двоступеневою. Це забезпечить єдину якість підготовки спеціалістів різних країн, можливість переходу до вузу іншої країни Європи, взаємне визнання дипломів країнами ЄС. Однак мистецька галузь освіти потребує особливої уваги і вирішення проблемних питань з огляду на специфіку навчання в творчих освітніх установах. Світове визнання вітчизняних музикантів, художників, представників різних мистецьких професій дозволяє стверджувати важливість власних традицій в освітньому процесі, що

формувалися і розвивалися роками в навчальних закладах мистецького спрямування.

Метою пропонованої статті є визначення системності функціонування мистецької освіти на Вінниччині та її динаміки розвитку в період незалежності України.

Таблиця 1

Школи естетичного виховання Вінницької області

	Кількість шкіл, одиниць					В них учнів, тис. осіб				
	2000	2005	2009	2010	2012	2000	2005	2009	2010	2012
Всього шкіл:	51	53	55	55	54	7526	9534	10034	9934	10188
дитячі музичні школи	47	49	51	49	49	6737	8440	8809	8500	8697
дитячі художні школи	2	2	2	2	1	278	284	295	288	220
Дитячі школи мистецтв	2	2	2	4	4	511	810	930	1146	1271

Початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (школи естетичного виховання) – складова позашкільної освіти. В роки незалежності, внаслідок реформування системи освіти нашої держави, початкова мистецька освіта набула два основні спрямування навчального процесу – загальне художньо-естетичне виховання та початкова мистецька освіта, як фундамент до майбутнього професійного навчання та діяльності з певного виду мистецтва [2]. В спеціалізованих мистецьких навчальних закладах навчаються близько 40 % всіх дітей, охоплених мистецькою творчістю в позашкільних установах.

Сьогодні на Вінниччині функціонує 54 школи естетичного виховання, з них 49 – музичних, 4 – школи мистецтв (2 з них у м. Вінниці), 1 – художня (м. Вінниця). 21 школа знаходиться в сільській місцевості. У школах навчається понад 10 тисяч учнів.

Як бачимо, кількість музичних шкіл в районах області протягом 2000-2009 років збільшилась на 4 одиниці. В 2010 році на базі 2-х музичних шкіл шляхом реорганізації утворились 2 школи мистецтв. В 2012 році як самостійний

мистецький заклад припинила своє існування Могилів-Подільська художня школа, приєднавшись до школи мистецтв. Загальна кількість учнів шкіл естетичного виховання Вінницької області за останні 12 років збільшилась на 2662 учні.

Найбільше шкіл естетичного виховання в Вінницькому, Тульчинському та Ямпільському районах (по 4 в кожному). У всіх інших районах і містах області функціонують 1 – 2 школи.

За статистичними даними Управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації найбільша кількість дітей навчається на фортепіанних відділах (3136 осіб), далі - відділи народних інструментів (2002 осіб), відділи хореографії (1504 особи), художні (1158), вокально-хорові (807), відділи духових інструментів (633), струнно-смічкові (623) і театральний та фольклорні відділи (71) [7].

Велика увага приділяється колективній творчій діяльності учнів. Так в школах естетичного виховання області працює понад 200 дитячих колективів, серед яких хори, оркестри, ансамблі великих і малих форм [6]. Практично всі школи приймають участь в традиційних обласних конкурсах і фестивалях, таких як «Подільська весна», «Арт-олімп», «Струни вічності», «Великодня писанка», виконавців на народних інструментах ім. О. Петрова, фольклору ім. Г. Танцюри та ін. В 2012 році понад 500 юних вінничан стали лауреатами 36 міжнародних та 55 всеукраїнських різножанрових конкурсів. Найкращі результати показали учні шкіл естетичного виховання м. Вінниці, Гнівані Тиврівського, Самгородка Козятинського, Соболівки Теплицького районів.

Цікавий новий проект було започатковано в м. Вінниці на початку 2009-2010 навчального року. Це створення зведених колективів музичних шкіл (міських дитячих хорів, симфонічних або камерних оркестрів, оркестрів народних інструментів). Така практика вже давно існує в багатьох містах Європи. Визначальним є те, що така форма не вимагає додаткових фінансових витрат і водночас дає можливість створювати потужні мистецькі колективи, які можуть гідно презентувати місто в мистецькому середовищі світу. Додамо, що

дітям надзвичайно подобається брати участь в концертах і відчувати себе важливою частиною великого концертного колективу.

У місті Вінниці діє 5 початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів: 2 музичні школи, 2 школи мистецтв, художня школа. Початкову спеціалізовану мистецьку освіту в цих закладах здобуває близько 3 тис. дітей. Останнім часом зростає кількість бажаючих опановувати різні види мистецтва серед дорослого населення. Таким чином у Вінниці почали працювати «Мистецькі студії для дорослих». Відтепер в музичній школі №1, дитячій художній школі та школі мистецтв «Вишенька» дорослі вінничани мають змогу відвідувати різноманітні курси: живопису, комп'ютерного дизайну, танців, співу, гри на музичних інструментах та ін. Отже, позашкільні мистецькі навчальні заклади, орієнтуючись на сучасні реальні потреби освітнього ринку, стають центрами духовного збагачення, осередками спілкування дітей і дорослих у сфері культури [3].

Першим директором було призначено Брондза Ю.Г. – талановитого скрипаля, учня проф. Столярського. Під час війни 1941-1945 років більшість викладачів знаходились на фронті або в евакуації. І тільки з вересня 1944 року, після визволення Вінниці від фашистів, музична школа відновлює свою роботу. В різний час директорами школи були Букаєва Н.М., Герзон І.Д., Шерр Б.Р., Вікторовський Ю.П., Калюжний Б.С., Ковальов Ю.Т. З вересня 2010 року на посаді директора музичної школи № 1 працює кандидат мистецтвознавства Бурдейна-Публіка Тетяна Василівна.

Чималий внесок в навчально-виховний процес у школі зробили талановиті педагоги Г.І. Масляєва, Л.Б. Медник, Н.Г. Глазова, Р.А. Сіроха, В.І. Меркулов, Н.Д. Немченко, Л.І. Штомпель.

В музичній школі навчається близько 500 учнів, на 6 музичних відділах - фортепіанному, вокально-хоровому, музично-теоретичному, струнно-смичковому, відділі духових та ударних інструментів, відділі народних інструментів. Ведеться навчання дітей гри на вісімнадцяти інструментах. На умовах самоокупності функціонують відділи театрального мистецтва, бальної хореографії, сучасної хореографії, естрадний відділ (синтезатор, естрадний

спів), групи раннього естетичного розвитку дітей віком 3-5 років («Гармонія», «Акорд», «Соловейко»), молодша (5-6 років) і старша (6-7 років) підготовчі групи, мистецькі студії для дорослих та підлітків.

На сьогодні в музичній школі №1 функціонують такі музичні колективи: духовий оркестр (керівник В.І. Гуцалюк); «зразковий хор старших класів» (кер. А.В. Гапоненко); два хори молодших класів (кер. Л.В. Костенко); оркестр народних інструментів (кер. Р.В. Пиріг); камерний оркестр струнно-смичкових інструментів (кер. О.О. Селезньова). Також працює ряд ансамблів – бандуристів (кер. О.П. Плакса), гітаристів, домристів (кер. Я.В. Пекарчук), ансамбль скрипалів молодших класів (кер. Л.Л. Громова), вокальний ансамбль молодших класів, ансамблі малих форм.

За підтримки Вінницької обласної державної адміністрації та Вінницької обласної ради 19-21 жовтня 2012 року в музичній школі №1 м. Вінниці було започатковано і проведено I Міжнародний конкурс юних виконавців «Подільський водограй». Одним з організаторів конкурсу є Генеральне консульство Республіки Польща у м. Вінниця. Учасники конкурсу – учні початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання) України та зарубіжних країн.

Дитяча музична школа №2 заснована у 1976 році. Побудована за спеціальним проектом і є найбільшою базовою школою естетичного виховання у Вінницькій області. Чотирьохповерхове приміщення містить 50 навчальних аудиторій, хоровий, оркестровий, хореографічний та художній класи, бібліотеку та музейну кімнату, концертний зал на 300 місць.

З 1982 року заклад очолює заслужений працівник культури України Ліпський Л.І. Сьогодні у навчально-виховній роботі задіяно близько 90 висококваліфікованих викладачів, які успішно продовжують традиції, закладені педагогами у 1980-х роках у всіх сферах методичної, виховної та концертної роботи музичної школи. Чималий внесок у скарбницю досягнень зробили викладачі А.С. Атензон, Т.Г. Меценатова, Л.Л. Баркалова, С.В. Хорунжа, Л.І. Юр'єва, С.В. Колодій, Л.С. Сухощєєва, В.П. Остроухов, Н.М. Подкопаєва.

Сьогодні серед викладачів заслужений артист України, талановитий хормейстер Волков В.О., кандидат педагогічних наук Ліпська С.Л., 22 викладачі, які мають звання викладач-методист і старший викладач. Славу й визнання закладу приносять учні викладачів Л.Ф. Калєбошиної, Н.В. Белової, В.В. Пєскової, Н.І. Павлової, Г.І. Лебідь, А.А. Ковалика, О.В. Подгурської, О.А. Кульчицької та багатьох інших.

У школі функціонують 3 основних відділення: 1. Музичне - фортепіанний, струнно-смичковий, народний відділи, відділ духових та ударних інструментів, синтезатор, хоровий відділ, відділ сольного співу (академічного та естрадного); 2. Художнє - (малюнок, живопис, композиція, скульптура); 3. Хореографічне (класичний танець, спортивний бальний танець, народно-сценічний танець і сучасний танець).

В музичній школі №2 навчається більше 1000 учнів. За роки існування школа випустила понад 3,5 тис. учнів.

Викладачі школи успішно використовують різні форми навчання, як індивідуальну роботу з учнями, так і колективну. Виховують любов до музики й мистецтва взагалі, формують естетичні смаки, розвивають здібності й таланти своїх вихованців, прищеплюють повагу до народних традицій і звичаїв рідного краю та культури інших народів. Систематично підвищують свою кваліфікацію шляхом проведення лекцій, майстер-класів, методичних доповідей, відкритих уроків.

Значна увага приділяється роботі з учнівськими колективами. В школі існують такі колективи: оркестр баяністів (керівник Н.Л. Богданова), духовий оркестр (кер. А.А. Ковалик), хори старших і молодших класів (кер. В.О. Волков, Л.П. Ількова), зразковий ансамбль бандуристів «Намисто» (Н.І. Павлова), ансамблі гітаристів, домристів (В.В. Піскова), скрипалів (О.В. Подгурська), ансамбль народних інструментів, ансамбль ударних інструментів (О.Є. Боровський), вокальний ансамбль, фольклорний ансамбль «Вишиваночка» (Г.І. Лебідь), танцювальний колектив «Вітерець» (Г.І. Смоленцева).

Учні школи активно приймають участь у конкурсах, фестивалях і виставках у багатьох містах України та за її межами. Щорічно в школі проводяться звітні концерти на всіх відділах, персональні виставки та сольні концерти учнів, звітні виставки живопису та декоративно-прикладного мистецтва, творчі звіти викладачів школи, шкільні конкурси «Юний митець року», «Викладач року» та ін.

В 2011 році свій 35-річний ювілей школа відзначила проведенням нового творчого проекту – мистецького фестивалю, в рамках якого відбулося 10 різноманітних заходів за участю учнів і викладачів музичної школи [4].

Вінницька дитяча школа мистецтв створена 1990 р. Міністерством культури Української РСР. Завдяки особистому досвіду в галузі культурно-освітньої роботи, цілеспрямованості, енергійності, комунікабельності керівник школи Зінько Я.В. за короткий час з успіхом створює висококваліфікований педагогічний колектив та організовує навчально-виховний процес першої в області школи мистецтв. У школі працюють відділення: музичне (фортепіанний, струнно-смичковий відділи, відділ народних інструментів, відділ духових та ударних інструментів, відділ теоретичних дисциплін, хорового та сольного співу); хореографічне відділення; відділення образотворчого мистецтва; підготовче відділення.

В 2007 році на відділі образотворчого мистецтва розпочато навчання дітей керамічному мистецтву та відкрито перший в області клас кольорової комп'ютерної графіки.

Сьогодні педагогічний колектив школи мистецтв нараховує 69 викладачів. Це талановиті, досвідчені музиканти і педагоги – Зінько Я.В., Коробова Н.В., Ряполов А.М., Радіщева Т.Я., Рахімова О.Є., Хоменко Г.В., Нечмоня Т.П., Колесник О.А. та ін. У школі творчо працюють такі колективи: оркестри народних інструментів учнів та викладачів, ансамблі баяністів, акордеоністів, бандуристів, гітаристів, камерний ансамбль, різноманітні ансамблі малих форм, хори молодших, середніх та старших класів, вокальний ансамбль «Мрія», жіночий вокальний ансамбль викладачів «Чарівниця», зразковий ансамбль танцю «Подоряночка», учнівсько-викладацький естрадний театр.

Керівництво школи значну увагу приділяє підвищенню професійної майстерності педагогічного колективу. Досягнення школи відомі далеко за її межами. Учні школи приймають участь і здобувають перемоги на численних Міжнародних, Всеукраїнських, обласних та міських конкурсах, фестивалях і виставках.

Школа мистецтв «Вишенька» була створена у жовтні 2002 року за рішенням 4 сесії Вінницької міської ради. В школі працює 3 відділення: музичне (фортепіанний, народний, струнно-смичковий, теоретичний відділи, відділ хорового та сольного співу, відділ духових та ударних інструментів, відкрито клас композиції), хореографічне (класичний, народно-сценічний, спортивно-бальний, сучасний танці) та відділення образотворчого мистецтва (живопис, малюнок, композиція, планується відкриття класів кераміки, бісероплетіння, художньої вишивки, комп'ютерної графіки). Працює підготовче відділення. На засадах самоокупності працюють групи загально-естетичного виховання, художня та хореографічна студії, театральний відділ, групи вивчення англійської мови.

Педагогічний колектив школи становить 43 викладачі, з них 42 – з вищою освітою. Сьогодні в школі навчається близько 800 учнів.

З 6 років діти навчаються в групах загально естетичного виховання: малюють, танцюють, вивчають музичну грамоту. В 7-8 років у підготовчій групі діти самі обирають напрям за яким будуть навчатись далі – музика, малювання чи хореографія. На художньому відділі навчається 130 учнів. В 1-й клас вступають діти в 9 років. Навчання триває 6 років. Учні художнього відділу активно беруть участь у міських, обласних, всеукраїнських і міжнародних конкурсах, займаючи призові місця [1]. Для хореографічного відділу нещодавно було відкрито нове приміщення, де займаються близько 300 вихованців. В школі мистецтв «Вишенька» діє низка творчих колективів: хори молодших та старших класів, ансамблі скрипалів, гітаристів, народних інструментів, вокальний ансамбль та ансамбль сучасного танцю, викладацькі вокальний та естрадний ансамблі, зразковий ансамбль народного танцю

«Джерельце». Планується створення симфонічного та духового оркестрів, відкриття класу звукорежисури та балетної студії.

Вінницька дитяча художня школа заснована 1960 року. Навчальна програма школи розрахована на отримання учнями початкової художньої освіти протягом 4 років. Учні вивчають дисципліни: живопис, рисунок, композицію, скульптуру, історію образотворчого мистецтва. Працюють групи декоративно-прикладного мистецтва та комп'ютерної графіки. При художній школі також є підготовча група (для дітей 9-12 років) та вечірня художня студія (від 13 років).

Викладачі та учні школи приймають участь в художніх конкурсах і проектах всеукраїнських та міжнародних рівнів, у загальноміських заходах і святах. Незабаром планується відкриття філій художньої школи в різних районах міста – Тяжилів, мікрорайон Поділля, с. Пирогово. Очікується, що філії працюватимуть на засадах самоокупності. В найближчих планах художньої школи відкриття дорослої мистецької студії, де навчатимуть графічному та комп'ютерному дизайну, дизайну інтер'єру та ландшафту, художній фотографії, різновидам вишивки, художньому текстилю, моделюванню одягу та іншим видам художнього і декоративно-прикладного мистецтва.

На сучасному етапі оновлюються зміст, форми і засоби мистецтва, виникають нові професії, пов'язані з розвитком системи інформаційно-інноваційних технологій. З'являються навчальні заклади нового типу, з гнучкими планами навчання, здатні швидко реагувати на запити сучасності.

Вищу мистецьку освіту у Вінницькій області сьогодні надають такі учебні заклади: Вінницьке училище культури і мистецтв імені М. Д. Леонтовича (I рівень акредитації); Вінницький обласний гуманітарно-педагогічний коледж – музично-педагогічне відділення (I рівень акредитації); Тульчинське училище культури (I рівень акредитації); Барський педагогічний коледж імені М. Грушевського – музично-педагогічне відділення (I-II рівень акредитації); Інститут педагогіки, психології і мистецтв Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського – спеціальність «Музичне мистецтво» (IV рівень акредитації);

Вінницьке училище культури і мистецтв імені М. Д. Леонтовича - провідний мистецький навчальний заклад, що створений 1958 р. як «Музичне училище». В 1968 році закладу присвоєно ім'я видатного композитора і педагога М.Д. Леонтовича, який свого часу жив і працював на Вінниччині. В 1997 році постановою Кабінету Міністрів України музичне училище реорганізовано у Вінницьке училище культури і мистецтв ім. М.Д. Леонтовича. З 2004 року заклад очолює заслужений артист України, співак і композитор Станіслав Городинський. Завдяки його невтомній праці, таланту, ентузіазму і людяності Вінницьке училище культури і мистецтв після важких 90-х років піднялось на новий, вищий рівень. Було оновлено та розширено навчальну та створено сучасну матеріальну бази.

Надзвичайно важливими подіями в житті не тільки училища, а й всієї Вінницької області стало відкриття театрального (1993) та хореографічного (2000) відділів. Таким чином театри міста отримали професійних талановитих акторів - вихованців театрального відділу. А на хореографічному відділі отримали змогу навчатися вихованці мистецьких шкіл, аматорських дитячих і дорослих хореографічних колективів з усіх районів області.

Училище готує молодших спеціалістів за трьома спеціальностями: «Музичне мистецтво» (спеціалізації «Фортепіано», «Оркестрові струнні інструменти», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Народні інструменти», «Академічний спів», «Народний спів», «Естрадний спів», «Хорове диригування», «Теорія музики»); «Акторське мистецтво» (актор драматичного (лялькового) театру, керівник дитячого театрального колективу; «Хореографія» (керівник хореографічних колективів, артист хореографічних колективів, викладач хореографії). Плідно працюють творчі колективи – симфонічний і духовий оркестри, оркестр народних інструментів, камерний оркестр, хор, театр народного танцю, вокальні та інструментальні ансамблі, джазовий ансамбль.

В училище працює студентське наукове товариство, яке очолює заступник директора Н.Я. Фіськова. У березні 2011 року на базі училища проведено Першу регіональну науково-практичну студентську конференцію «Музикознавчі студії Поділля - 2011». Вперше у м. Вінниці втілено ідею

регіональної музикознавчої конференції, яка зібрала творчу молодь з вищих мистецьких навчальних закладів.

За роки існування училище підготувало близько 5 тис. фахівців. Серед випускників видатні музиканти, лауреати міжнародних і всеукраїнських конкурсів, народні та заслужені артисти, доктори та кандидати наук, що свідчить про високий рівень викладацької роботи у закладі [4].

До 55-річчя Вінницького училища культури і мистецтв ім. М.Д. Леонтовича з 26 лютого по 21 травня 2013 року проходить Музичний фестиваль, в рамках якого відбудеться 16 концертів за участю студентів та викладачів, учнів школи-студії та випускників училища.

Тульчинське училище культури розпочало свою діяльність в 1930 році як технікум масової політичної освіти, готуючи клубних працівників та бібліотекарів. В 1961 році заклад перейменовано в культурно-освітнє училище, працює заочне відділення. В листопаді 1990 року училище перейменовано в училище культури, що стає базою для проведення семінарів та нарад серед споріднених навчальних закладів України.

В останні роки Тульчинське училище культури активно співпрацює з вищими навчальними закладами III-IV рівня акредитації. З 2006 р. училище ввійшло до навчально-наукового комплексу Рівненського гуманітарного університету. А в 2010 р. укладено угоду про спільну діяльність Київського національного університету культури і мистецтв та комунального вищого навчального закладу «Тульчинського училища культури».

Сьогодні заклад готує молодших спеціалістів з галузей знань: «Культура» («Бібліотечна справа», «Діловодство», «Народна художня творчість»); «Мистецтво» («Хореографія», «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво»); «Сфера обслуговування» («Туристичне обслуговування»).

2010 р. заклад відзначив свій 80-річний ювілей. За роки існування училище підготувало близько 13 тис. спеціалістів, переважна більшість яких успішно працює в закладах культури України [6]. В училищі працює ряд народних аматорських колективів: оркестр українських народних інструментів «Сопілка калинова», естрадний оркестр, духовий оркестр, хоровий колектив,

фольклорно-інструментальний ансамбль «Кобза», ансамбль сучасного танцю «Глорія», ансамбль танцю «Намисто», фольклорно-драматичний театр «Червона калина», жіночий ансамбль «Зореграй», чоловічий ансамбль «Юність», жіноче тріо «Ярославна», ансамбль автентичного співу, фотовідеостудія «ТУК – студія».

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж заснований 1931 року як педагогічний технікум в містечку Немирові на Вінниччині. 2004 року за наказом Міністерства освіти і науки України училище реорганізовано у Вінницький обласний комунальний гуманітарно-педагогічний коледж.

Музично-педагогічне відділення Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу засноване 2001 р. Відділення здійснює підготовку вчителів музики загальноосвітніх шкіл та музичних керівників дошкільних навчальних закладів за напрямом підготовки «Музичне мистецтво». Студенти мають можливість навчатися грі на таких музичних інструментах: фортепіано, баян, акордеон, скрипка, бандура, гітара та струнні народні музичні інструменти, духові інструменти. Обов'язково навчаються вокалу, диригуванню, додатковому музичному інструменту, акомпанементу, теорії та історії музики. За 4 роки навчання студенти отримують гарну фахову підготовку і освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст». Очолює музично-педагогічне відділення викладач-методист, відмінник МОН України Мартинюк Р.А. На відділенні функціонує і ряд народних творчих колективів: жіноча хорова капела, хоровий колектив мішаного складу, оркестр народних інструментів, фольклорний ансамбль «Троїсті музики», хореографічний колектив «Барви весни», вокальний ансамбль української пісні «Веселка», ансамблі баяністів та бандуристів, жіночий вокальний ансамбль «Камертон».

В 2010 році у Вінницькому гуманітарно-педагогічному коледжі на базі музично-педагогічного відділення запроваджено щорічний Регіональний конкурс вокальної та інструментально-виконавської майстерності «Струни Поділля». Метою конкурсу є підтримка творчо обдарованої молоді, обмін професійним досвідом у галузі музичної педагогіки та виконавства, підвищення

рівня музично-естетичної освіти дітей області, виявлення талановитих дітей для подальшого навчання в мистецьких вищих навчальних закладах України.

У конкурсі приймають участь учні 9-11-х класів загальноосвітніх шкіл, дитячих музичних шкіл, музичних студій, шкіл мистецтв, вихованці позашкільних навчальних закладів, а також діти без музичної освіти з певним рівнем вокально-виконавської майстерності. Конкурс проходить у номінаціях: вокал (академічний спів, народний спів, естрадний спів) та інструментальна гра. Переможці конкурсу нагороджуються дипломами і отримують пільги під час вступу до Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу на музично-педагогічне відділення.

Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського заснований 1985 р. як педагогічне училище. В 2003 році Вінницькою обласною радою заклад перейменовано в гуманітарно-педагогічний коледж ім. М. Грушевського. В структурі коледжу 2 відділення: педагогічне (спеціальності «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво») і гуманітарне («Правознавство», «Видавнича справа та редагування»). Студенти коледжу навчаються за чотирма напрямками підготовки: «Педагогічна освіта» (спеціальності «Дошкільна освіта», «Початкова освіта»), «Мистецтво» («Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво»), «Право» («Правознавство»), «Журналістика та інформація» («Видавнича справа та редагування»). З 1992 року навчальний заклад здійснює підготовку за спеціальностями «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

З 2007 року в коледжі проводиться Тиждень відкритих дверей в рамках якого проходять творчі конкурси для майбутніх абітурієнтів спеціальності «Музичне мистецтво» – «Україна має таланти», «Я і Україна», «Україна моїми очима».

В навчальному закладі працює 18 колективів, 10 з яких носять звання «народний»: мішана хорова капела, жіноча хорова капела, ансамбль народних інструментів, фольклорний ансамбль «Калинове намисто», ансамбль автентичного співу Східного Поділля «Голоси предків», чоловічий ансамбль

«Пісенний ряст», чоловічий ансамбль «Ельдорадо», ансамбль козацької пісні, жіночий квартет «Магія звуків», тріо викладачів «Зорецвіт».

Випускники спеціальності «Образотворче мистецтво» працюють викладачами в загальноосвітніх школах та ВНЗ різних рівнів акредитації, є серед них художники-дизайнери, архітектори, художники-фотографи, працівники дизайнерських фірм [2].

Інститут педагогіки, психології і мистецтв Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського започаткував свою історію зі створення в 1956 році факультету підготовки вчителів початкових класів і в 1968 році музично-педагогічного факультету. В 2007 році факультет підготовки вчителів початкових класів було реорганізовано в інститут педагогіки і психології. А в 2011 році на базі інституту педагогіки і психології та музично-педагогічного факультету було створено інститут педагогіки, психології і мистецтв. Тут отримують вищу освіту за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».

Напрямок підготовки «Музичне мистецтво» охоплює такі спеціалізації: «художня культура», «режисура музично-виховних шкільних заходів». Випускники отримують диплом вчителя музичного мистецтва та художньої культури, організатора музично-виховних шкільних заходів. Підготовку майбутніх фахівців здійснюють кафедра хорового мистецтва і методики музичного виховання та кафедра музикознавства та інструментальної підготовки.

За напрямами підготовки «Початкова освіта» і «Дошкільна освіта» зі спеціалізацією «Мистецтво» студенти отримують кваліфікацію вчителів початкових класів і мистецтва (музичного, образотворчого, художньої культури). Підготовку здійснює кафедра мистецької підготовки.

Мистецький напрям забезпечує і функціонування студентських колективів, творчість яких добре відома в місті та поза його межами. Це своєрідні художні лабораторії, де набувають творчих навичок і удосконалюють свої вміння багато поколінь студентської молоді. Так, в 1957 році з числа студентів різних факультетів була створена хорова капела Вінницького

педагогічного університету під керівництвом К.П. Семенова. У 1977-2003 рр. хорову капелу очолював народний артист України, професор, завідуючий кафедрою хорового мистецтва та методики музичного виховання В.І. Газінський. Завдяки його таланту та величезній праці колектив набув найвищої майстерності та визнання. З 2003 року капелою керує заслужений артист України, доцент К.Л. Дабіжа, хормейстер (з 1996 року) – заслужена артистка України, доцент Т.О. Лозінська, концертмейстер – Н.О. Воропаєва. В репертуарі колективу твори зарубіжної та вітчизняної класики, обробки народних пісень, сучасні хорові твори.

В 70-х роках починають свою творчу діяльність ансамбль пісні та танцю «Веснянка» (засновник – М.В. Плашкевич), оркестр народних інструментів та жіноча хорова капела, а у 80-х – фольклорний гурт «Щедрик» (засновник – А.С. Дзюба) під керівництвом заслуженого працівника культури України М.В. Вацьо.

Оркестр народних інструментів (з 1972 року, засновник – В.А. Рябінін) неодноразово перемагав в оглядах художньої самодіяльності, телевізійних конкурсах, виступав у Києві, Тернополі, Полтаві, Запоріжжі. З 1997 року оркестром керував ст. викладач В.О. Заїчко. Сьогодні колектив очолює ст. викладач І.В. Єфіменко.

Народна жіноча хорова капела (заснована в 1979 році) – один з провідних колективів університету. Засновником і керівником до 1997 року була заслужений працівник культури України, доц. Г.М. Шкільнюк, талановитий хормейстер, блискучий педагог. В 1988 році капела отримала звання народного.

В травні 1997 року жіноча капела стала лауреатом обласного туру Третього міжнародного хорового конкурсу, присвяченого 120-річчю з дня народження М.Д. Леонтовича і одержала Гран-Прі.

З 1997 року народну жіночу капелу очолює доц. Н.Є. Кравцова, хормейстер – І.В. Пацкань, концертмейстер – артистка Вінницької обласної філармонії М.В. Червоній.

Серед нових мистецьких колективів слід відзначити естрадно-джазовий оркестр (худ. керівник і диригент – доктор пед. наук, професор Б.А. Брилін),

ансамбль «Веселі передзвони» (керівник – кандидат педагогічних наук І.Г. Барановська). Вокальний ансамбль «Інтермецо» (керівник – старший викладач Ю.О. Поплавська), ансамбль баяністів (керівник – старший викладач Т.Т. Маринчук).

Мистецькі кафедри інституту педагогіки, психології і мистецтв проводять виїзні засідання в педагогічних училищах міста і області з метою надання методичної допомоги та обміну досвідом роботи. Тісні творчі контакти налагоджені з Вінницьким училищем культури і мистецтв ім. Леонтовича.

В 2005 році в інституті започатковано Міжнародну науково-практичну конференцію студентів та молодих науковців «Слов'янське музичне мистецтво у контексті європейської культури». Конференція проходить кожні 2 роки.

З 2011 року на базі інституту щорічно проводиться Регіональний конкурс музично-виконавської майстерності серед молоді та юнацтва. Метою конкурсу є: активізація музичної творчості учнівської молоді та студентства; популяризація спеціальності «Музичне мистецтво»; заохочення талановитої молоді до вступу в університет; підтримка творчої праці викладачів, вчителів, керівників студій. В конкурсі можуть брати участь студенти музичних та педагогічних училищ і коледжів, учні старших класів, інструментальні колективи загальноосвітніх і музичних шкіл, шкіл мистецтв, музичних студій та інших позашкільних навчальних закладів. Конкурс проходить у номінаціях: хорове мистецтво, вокальне мистецтво, фортепіанне виконавство, оркестрові інструменти – сольне виконавство і ансамблева гра.

Інститут педагогіки, психології і мистецтв плідно співпрацює з науковими установами та вищими навчальними закладами України та зарубіжжя. Підписано угоди про науково-дослідне і навчальне співробітництво з педагогічним факультетом Куявсько-Поморської вищої школи в Бидгощі (Польща, 12 вересня 2011 р.) та з Інститутом мистецтв Академії Поморської в м. Слущк (Польща, червень 2009 р.). Це дає можливість викладачам обмінюватися науковими ідеями, досвідом навчання студентів і викладання фахових дисциплін.

Таким чином, багатоступенева і безперервна система мистецької освіти на Вінниччині в цілому зберегла свої форми й естетичні пріоритети за період незалежності. Таблиця 2 візуалізує її сучасний стан функціонування.

Таблиця 2

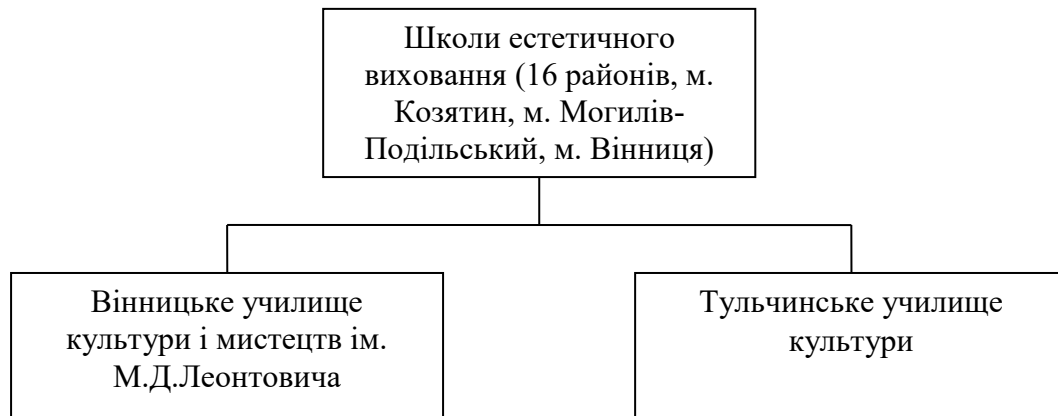
Музичний напрям підготовки

Художній напрям підготовки

Хореографічний напрям підготовки

1. 50 років Вінницькому училищу культури і мистецтв ім. М.Д. Леонтовича. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2008. – 176 с.
2. 90 років Вінницькому державному педагогічному університету імені Михайла Коцюбинського / А.М. Подолинний, Б.В. Хоменко / Вінниця. – 2002. - 186 с.
3. Альма-матер, що готує... зірок // Вінничанка. – 2011. - №6.
4. Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського. [Електронний ресурс] / Доступно за адресою : bar-bgpk.at.ua
5. Жучинська О. Світ навколо нас очима наших юних талантів / Олена Жучинська // 33 канал. – 2013. – 30 січня.
6. Історія української культури / За ред. О. Ю. Павлової. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 340 с.
7. Купецька І. Дорослих учитимуть співати, танцювати й малювати / Ірина Купецька // Місто. – 2013. – 30 січня.
8. Макарова О. У храмі мистецтв святкують ювілей / Оксана Макарова // Вінницька газета. - 2011. – 15 квітня.
9. Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу в ХХІ столітті : Аналітична доповідь українською, російською, англійською мовами / за наук. ред. Л. М. Масол. – К. : Аура Букс, 2012. – 240 с.
10. Оаза культури і мистецтва // Вінничанка. – 2011. - №4. – С. 16-17.

11. Пономарьова О.М. Проблемне поле сучасної мистецької освіти України / О. Пономарьова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2012. - №4. – Ч. I.
12. Сайт Міністерства культури України. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/>
13. Троян В. Краса іде, добро несе / Валентина Троян // Вінницький край. – 2010. - №4. – С.126-129.
14. Школи естетичного виховання Вінницької області (статистичні дані за 2010 рік). – Вінниця. – 2010.

В статъе представлен анализ функционирования системы художественного образования Винниччины периода независимости Украины. Выделены учебные заведения как составные системы художественного образования и динамика их деятельности в течение исследуемого периода.

Ключевые слова: *художественное образование, Винниччина, учебные заведения, динамика функционирования.*

The article presents the analysis of the art education system functioning in Vinnytsia region during the years of independence of Ukraine. Educational establishments as constituent parts of the artistic education system and the dynamics of their functioning during the given period are singled out.

Keywords: *artistic education, Vinnytsia region, educational establishments, dynamics of functioning.*